

ПРОФІЛАКТИКА ВТОРИННИХ ВІДХИЛЕНЬ

Викладач: Анухтіна Вікторія Валеріївна

Кафедра: соціальної педагогіки та спеціальної освіти, 8 корпус, ауд. 219

E-mail: va46cible@gmail.com

Телефон: (061) 228 76 45

Інші засоби зв'язку: Moodle (форум курсу, приватні повідомлення)

Освітня програма, рівень вищої освіти:		016 «Спеціальна освіта», «Логопедія» Бакалавр					
Статус дисципліни:		Цикл професійної підготовки спеціальності					
Кредити ECTS	3 (+1 кредит - курсова робота)	Навч. рік:	2021-22	Рік навчання	2	Тижні	14
Кількість годин	120	Кількість змістових модулів¹	4	Лекційні заняття – 24 Практичні заняття – 24 Самостійна робота – 42			
Вид контролю:		Іспит					
Посилання на курс в Moodle			https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=10595				
Консультації: особисті – вівторок, четвер, з 11:00 до 13:00, 8 корпус, ауд. 219; дистанційні – Zoom, за попередньою домовленістю через e-mail (va46cible@gmail.com).							

ОПИС КУРСУ

Метою вивчення навчальної дисципліни «Профілактика вторинних відхилень» є формування у студентів цілісного уявлення про структуру та прояви особливостей розвитку дітей з порушеннями психофізичного розвитку різних категорій, а також про порушення розвитку дітей, способи їх профілактики, та вироблення навичок планувати та організовувати освітньо-корекційну роботу з урахуванням структури та особливостей порушення, працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку.

Основними **завданнями** вивчення дисципліни «Профілактика вторинних відхилень» є:

- ознайомлення студентів з реалізацією психодіагностичних методик вивчення стану психічних процесів з урахуванням особливостей дітей кожної категорії дітей з ООП;
- набуття студентами навичок впроваджувати елементи психокорекційних технологій для розвитку, удосконалення та корегування стану психічних процесів дітей з ООП;
- вироблення навичок правильно структурувати та організовувати процес навчання та виховання у спеціальному закладі для дітей з особливостями розвитку;
- оволодіння навчиками застосовувати комплексний підход в роботі з дітьми з ООП;
- засвоєння студентами знань з складання індивідуальної психокорекційної програми як необхідної складової навчально-корекційного процесу;
- засвоєння знань з консультування всіх учасників освітнього процесу;
- вироблення навичок використання теоретичних основ спеціальної психології та спеціальної освіти в організації корекційного процесу.

У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **набути**

¹ 1 змістовий модуль = 15 годин (0,5 кредита ECTS)

таких результатів навчання (знання, уміння тощо) та компетентностей:

Заплановані робочою програмою результати навчання та компетентності	Методи і контрольні заходи
1	2
<p style="text-align: center;">Результати навчання:</p> <p>РН 2. Здійснювати пошук, аналіз і синтез інформації з різних джерел для розв'язування конкретних задач спеціальної та інклюзивної освіти.</p> <p>РН 3. Розуміти закономірності та особливості розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності у контексті професійних завдань.</p> <p>РН 12. Аргументувати, планувати та надавати психолого-педагогічні та корекційно-розвиткові послуги (допомогу) відповідно до рівня розвитку і функціонування, обмеження життєдіяльності дитини з особливими освітніми потребами, зокрема з порушеннями мовленнєвого розвитку.</p> <p>РН 13. Володіти методиками сприяння соціальної адаптації осіб з особливими освітніми потребами, їхньої підготовки до суспільної та виробничої діяльності.</p> <p>РН 21. Працювати в команді, здійснювати комплексний корекційно-педагогічний, психологічний та соціальний супровід дітей з порушеннями мовленнєвого розвитку в різних типах закладів</p> <p style="text-align: center;">Компетентності:</p> <p>СК-1. Усвідомлення сучасних концепцій і теорій функціонування, обмеження життєдіяльності, розвитку, навчання, виховання і соціалізації осіб з особливими освітніми потребами, зокрема з порушеннями мовленнєвого розвитку.</p> <p>СК-10. Здатність до системного психолого-педагогічного супроводу сім'ї, яка виховує дитину з особливими освітніми потребами.</p> <p>СК-15. Здатність аргументовано відстоювати власні професійні переконання, дотримуватись їх у власній фаховій діяльності.</p> <p>СК-18. Здатність до формування й розвитку соціокультурного середовища, сприятливого для осіб з особливими освітніми потребами.</p>	<p>Методи навчання:</p> <ul style="list-style-type: none"> - лекційні методи (лекція-пояснення, лекція-дискусія, лекція-презентація, тощо); - діалогічні методи (інтерактивні заняття, навчальні дискусії, інтелектуальні розминки, «мозковий штурм», заняття з елементами тренінгу та ін.); - проблемно-пошукові методи (аналіз ситуацій, метод кейсів, обговорення, пошук); - дослідницькі методи (проведення досліджень теоретичного та емпіричного характеру); <p>Контрольні заходи:</p> <ul style="list-style-type: none"> - тестування; - усні опитування; - перевірка письмових робіт студентів (есе, довідки, таблиці тощо); - перевірка доповідей/презентацій, що розкривають певні питання; - перевірка проєктів.

ОСНОВНІ НАВЧАЛЬНІ РЕСУРСИ

Презентації лекцій, плани семінарських занять, методичні рекомендації до виконання індивідуальних завдань та групових творчих проєктів розміщені на платформі Moodle:

<https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=10595>

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
 Силабус навчальної дисципліни

РОЗКЛАД КУРСУ ЗА ТЕМАМИ І КОНТРОЛЬНІ ЗАВДАННЯ

№ змістового модуля	Вид поточного контрольного заходу	Зміст поточного контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
1	Теоретичне завдання – підготовка : виступ за темами.	Питання для підготовки: Теоретична основа корекційної профілактики. Психічні функції та психічні процеси. Теорії розвитку (Виготського, Піаже, теорія обробки інформації). Закономірності відхилень розвитку. Норма та патологія. Зовнішні фактори порушень розвитку, їх профілактика. Епігенетичний підхід. Внутрішні фактори порушень розвитку, їх профілактика. Здоров'я матері, новонародженого. Пренатальні, постнатальні впливи.	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: Самостійне виконання (1 б.); Своєчасне виконання (1 б.); Повнота відповіді (1 б.); Творчий підхід (1 б.); Презентація на занятті (1 б.).	2,5*2=5
	Практичне завдання – порівняльний аналіз профілактичних концепцій Л.С.Виготського – про психічну активність, В.П.Сімонова – про емоційний резонанс та емоційний голод, Дж. Боулбі – про теорію прив'язаності феномен компетенції дитини в процесі розвитку.	Вимоги до виконання та оформлення: Довільна форма (презентація, доповідь, таблиця тощо). Файл з виконаним завданням надсилається на відповідну сторінку у Moodle . Обов'язково – посилання на використані джерела. https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=10595	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: - своєчасність виконання (1 б.); - повний обсяг виконання (1 б.); - якість виконання навчального завдання (1 б.); - самостійність виконання (1 б.); - творчий підхід у виконанні (1 б.).	5
	Практичне завдання – перелік рекомендацій для вагітних жінок (або молодих матерів) для профілактики	Вимоги до виконання та оформлення: Файл до 3 сторінок тексту word з виконаним завданням надсилається на відповідну сторінку у Moodle. Обов'язково – посилання на використані джерела. https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=10595	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: - своєчасність виконання (1 б.); - якість порівняння (2 б.); - самостійність виконання (1 б.); - творчий підхід у виконанні (1 б.).	5

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
 Силабус навчальної дисципліни

	порушень розвитку дитини.			
Усього за ЗМ 1 контр. заходів	4			15
2	Теоретичне завдання – підготовка : підготувати доповідь, виступ за темами.	Питання для підготовки: Поняття про адаптацію. Компоненти адаптації. Види адаптації: сенсорна, фізіологічна, психічна, соціально-психологічна, психофізіологічна, професійна. Нейропластичність. Синаптичні зв'язки та їх види. Фактори, що впливають на розвиток мозку Сенсорна інтеграція як фізіологічний процес та метод розвитку. Аналізаторна взаємодія. Етапи розвитку сенсорної взаємодії. Поняття про сенсорну інтеграцію. Симптоми порушень сенсорної інтеграції. Методи діагностики порушень сенсорної інтеграції. Напрямки використання методів сенсорної інтеграції у роботі логопеда. Біомеханіка та фізіологія рухів. Поза, локомоції.	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: Самостійне виконання (1 б.); Своєчасне виконання (1 б.); Повнота відповіді (1 б.); Творчий підхід (1 б.); Презентація на занятті (1 б.).	2,5*2=5
	Практичне завдання – підбір та демонстрація вправ з розвитку сенсорної інтеграції (5 вправ).	Вимоги до виконання та оформлення: Підбір 5 вправ з наочністю у вигляді презентації Powerpoint або Word. Обов'язково – посилання на використані джерела https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=10595	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: - своєчасність виконання (1 б.); - повний обсяг виконання (1 б.); - демонстрація вправ (1 б.) - вміння пояснити механізм вправи (2 б.)	5
	Практичне завдання – підбір та демонстрація вправ з розвитку моторної координації (5 вправ).	Вимоги до виконання та оформлення: Підбір 5 вправ з наочністю у вигляді презентації Powerpoint або Word. Обов'язково – посилання на використані джерела https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=10595 Методики розвитку моторної сфери : Методики розвитку та корекції моторної сфери: методика А. Пето, Войта, Шерборн, Бобат-терапія, бала метрика (мозочкова стимуляція), Бломберг	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: - своєчасність виконання (1 б.); - повний обсяг виконання (1 б.); - демонстрація вправ (1 б.) вміння пояснити механізм вправи (2 б.)	5

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
 Силабус навчальної дисципліни

		терапія, метод Фельденкрайза.		
Усього за ЗМ 2 контр. заходів	4			15
3	Теоретичне завдання – підготовка : підготувати доповідь, виступ за темами.	Питання для підготовки: «Когніція», «когнітивна система», «пізнавальні процеси», «когнітивні здібності». Нейрофізіологічний механізм пізнавальних процесів; зв'язок когнітивної системи із загальним станом організму. Види когнітивних функцій: сприймання, пам'ять, увага, уява, мислення. Ієрархічний принцип розвитку когнітивних функцій. Нейрокогнітивні розлади. Фактори ризику виникнення когнітивних порушень. Симптоми погіршення когнітивних функцій. Стани, що пов'язані зі змінами пізнавального розвитку. Методи профілактики порушень когнітивних функцій: соціальні та біологічні шляхи підтримки когнітивної діяльності. Ранній сенситивний період до засвоєння фонологічної системи рідної мови. Первинного аналізу мовленнєвого потоку. Взаємозв'язок раннього фонологічного розвитку та подальшого розвитку зв'язного мовлення дитини. Соціальна взаємодія в немовлячому та ранньому віці. Засвоєння рідної мови. Білінгвальне середовище. Умови затримки мовленнєвого розвитку. Особливості емоційної сфери як психічного явища. Онтогенез емоційно-вольової сфери. Емоційний інтелект. Емоційна компетентність за Керолін Саарні. Прояви порушень емоційно-вольової сфери у дітей. Імпульсивність, афективна лабільність, високий рівень сугестивності.	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: Самостійне виконання (1 б.); Своєчасне виконання (1 б.); Повнота відповіді (1 б.); Творчий підхід (1 б.); Презентація на занятті (1 б.).	2*5=10
	Практичне завдання – демонстрація практичної реалізації	Вимоги до виконання та оформлення: Передбачається опрацювання будь-якої з наведених теорій та побудова практичної моделі її застосування у з метою	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: - своєчасність виконання (1 б.);	5

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
Силабус навчальної дисципліни

	теорій.	профілактики порушень розвитку. Теорії: Гіпотеза лінгвістичної відносності Сефіра-Уорфа. Показник Р. Khul. Ранній розвиток мовлення McArthur. Теорія Джеймса-Ланге про генез емоцій. Модель психічного стану (Theory of mind) та її значення у розвитку соціалізації та навчання.	- якість виконання (2 б.); - самостійність виконання (1 б.); - творчий підхід у виконанні (1 б.).	
Усього за ЗМ 3 контр. заходів	3			15
4	Теоретичне завдання – підготовка : підготувати доповідь, виступ за темами.	Питання для підготовки: «Медіаграмотність». Концепція розвитку медіаграмотності (за Поттером). Шкідливий вплив на здоров'я телевізійної та комп'ютерної залежності. «Цифрова недоумкуватість», «Інтернет-психоз», «завмерлий погляд», педагогіка переживання. Особливості розвитку мислення, мовлення, пам'яті, вольової сфери, сфери почуттів та вмінням співпереживати. Цифрова гуманістична педагогіка та позитивний потенціал застосування цифрових технологій. Способи профілактики та подолання цифрової залежності в дітей. Раннє втручання. Підтримку та розвиток компетентності батьків. Принципи послуги раннього втручання: сімейноцентрованість, міждисциплінарність та командність. Функціональний підхід. Реалізація програм раннього втручання в природньому середовищі з використанням повсякденних рутин. Алгоритм надання послуги раннього втручання. Хронометраж послуги раннього втручання. Ігрова діяльність дітей. Теорій сучасної наукової інтерпретації ігрової діяльності (Л.Артемова, Р. Жуковська, Т. Маркова, Н. Михайленко, Е.Костяшкін, Б.Кобзар, О.Огородніков, К.Агафонова, Л.Веденісова,	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: - активність під час опитування (1 б.); - надання повних, ґрунтовних відповідей (2 б.); - творчий підхід у пошуку та наданні відповідей (2 б.).	2*5=10

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
Силабус навчальної дисципліни

	<p>Р.Зіміна, В.Чубенко та ін. Онтогенез гри, значення та вили ігор. Структура ігрової діяльності дітей як системного явища. Діагностичні методики для виявлення ігрових умінь та ігрових навичок дітей дошкільного віку. Особливості добору методик та способи їх обробки. Складання протоколу спостережень за процесом ігрової діяльності, складання протоколу бесіди за тематикою гри. Діагностика міжособистісних стосунків дітей в процесі гри. Ознайомитись з особливостями діагностування дітей різного віку. Складання перспективного плану роботи з організації ігрової діяльності дітей з ООП. Методика організації ігор різного типу в роботі з дітьми раннього віку. Моделювання ігрових ситуацій та вирішенню педагогічних ситуацій.</p> <p>«Учіння», «навчальної діяльності». Способи оволодіння досвідом – внутрішній (гностична діяльність, вторинне учіння) та зовнішній (предметні дії, первинне учіння) Ознаки навчальної діяльності. Причини та прояви особливостей навчальної діяльності дітей з ООП. Інтелектуальні дії, мисленнєві операції за С.Л. Рубінштейном (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, класифікація та інші). Теорія П.Я. Гальперіна про поетапне формування розумових дій як засіб розвитку особистості в навчальній діяльності. Піраміда навчання. Проекція порушень розвитку дітей на піраміду навчання. Ознайомитись з проекцією навичок і видів діяльності дітей на піраміду навчання. Труднощі у навчанні. Методи діагностики труднощів у навчанні. Прийоми запобігання виникнення труднощів у навчанні. Психогігієна навчання.</p>	
--	--	--

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
 Силабус навчальної дисципліни

	Практичне завдання – гра «Альтернативні засоби навчання та виховання для осіб з ООП»	Вимоги до виконання та оформлення: На практичному занятті студенти в підгрупах готують та демонструють варіанти використання альтернативних засобів навчання та виховання для осіб з ООП, що відповідатиме критеріям Smart. Орієнтовний перелік тем наводиться на практичному занятті.	Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями: - своєчасність виконання (1 б.); - якість виконання (2 б.); - групове виконання (1 б.); - творчий підхід у виконанні (1 б.).	5
Усього за ЗМ 4 контр. заходів	3			15
Усього за змістові модулі контр. заходів	14			60

Підсумковий семестровий контроль

Форма	Види підсумкових контрольних заходів	Зміст підсумкового контрольного заходу	Критерії оцінювання	Усього балів
1	2	3	4	5
Екзамен	Теоретичне завдання - тестування	Питання для підготовки: розвитку Поняття профілактики. Види профілактики, їх мета. Теорія функціональних систем П.К. Анохіна. Психічні процеси: відчуття, сприймання, пам'ять, увага, уява, мислення, мовлення. Вищі психічні функції, склад, особливості, умови формування. Ієрархія ВПФ. Теорії розвитку психічного розвитку дитини: системно-діяльнісний, історико-еволюційний підхід, гуманістична психологія (К. Роджерс, А. Маслоу, В. Франкл, С. Сатір, Ш. Бюлер), когнітивістський напрям, теорія розвитку інтелекту у дітей за Ж. Піаже, теорія соціального научіння, еґо-психологія Е. Еріксона, соціокультурний підхід Л.С. Виготського, епігенетичний підхід Г. Готліба, теорія У. Бронфенбреннера. Поняття про норму та патологію розвитку. Статистична, функціональна та індивідуальна норма. Закономірності відхилень розвитку. Критерії задоволеності за І. Кулка. Структура дизонтогенезу за Л.С. Виготським. Види дизонтогенезу В. Лебединського. Умови нормального розвитку за О.Р.	Тестування передбачає надання відповідей на 40 запитань. Кожна правильна відповідь оцінюється у 0,5 балів	20

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
Силабус навчальної дисципліни

Лурія. Час впливу тератогенного фактору. Фактори пренатального періоду. Фактори натального періоду: пологи, стимуляція, пологові травми, асфіксії. Фактори постнатального періоду: інфекційні захворювання дитини, соматичне захворювання дитини, мовне середовище, психосоціальна депривація, навчання, виховання. Фактори перинатального впливу: багатоплідна вагітність, токсикоз, гестоз, резус-конфлікт, інфекційні захворювання матері, прийом лікарських засобів, стресові ситуації, психотравми, нервово-психічні захворювання батьків, хронічні соматичні захворювання батьків, гіпоксії. Фактори постанатального впливу: генетичні захворювання, захворювання нервової системи, нейроінфекції, порушення зору, слуху. Успадкування нейрофізіологічних особливостей. Поняття про адаптацію. Компоненти адаптації. Види адаптації: сенсорна, фізіологічна, психічна, соціально-психологічна, психофізіологічна, професійна. Нейропластичність. Синаптичні зв'язки та їх види. Фактори, що впливають на розвиток мозку. Сенсорна інтеграція як фізіологічний процес та метод розвитку. Аналізаторна взаємодія. Етапи розвитку сенсорної взаємодії. Поняття про сенсорну інтеграцію. Симптоми порушень сенсорної інтеграції. Методи діагностики порушень сенсорної інтеграції. Напрямки використання методів сенсорної інтеграції у роботі логопеда. Біомеханіка та фізіологія рухів. Поза, локомоції. Принципи організації моторики: теорія руху М.О. Бернштейна, теорія діяльності О.М. Леонтьєва. Праксис та диспраксія, симптоми проявів. Методики розвитку та корекції моторної сфери: методика А. Пето, Войта, Шерборн, Бобат-терапія, бала метрика (мозочкова стимуляція), Бломберг терапія, метод Фельденкрайза. «Когніція», «когнітивна система», «пізнавальні процеси», «когнітивні здібності». Нейрофізіологічний механізм пізнавальних процесів; зв'язок когнітивної системи із загальним станом організму. Види когнітивних функцій: сприймання, пам'ять, увага, уява, мислення. Ієрархічний принцип розвитку когнітивних функцій. Нейрокогнітивні розлади. Фактори ризику виникнення когнітивних порушень. Симптоми погіршення когнітивних функцій. Стани, що пов'язані зі змінами пізнавального розвитку. Методи профілактики порушень когнітивних функцій: соціальні та біологічні шляхи підтримки когнітивної діяльності.

Ранній сенситивний період до засвоєння фонологічної системи рідної мови.

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
Силабус навчальної дисципліни

		<p>Первинного аналізу мовленнєвого потоку. Взаємозв'язок раннього фонологічного розвитку та подальшого розвитку зв'язного мовлення дитини. Показник Р. Khul. Метод ранньої діагностики мовлення, опитувальник McArthur. Соціальна взаємодія в немовлячому та ранньому віці. Засвоєння рідної мови. Білінгвальне середовище. Умови затримки мовленнєвого розвитку. Гіпотеза лінгвістичної відносності Сефіра-Уорфа. Особливості емоційної сфери як психічного явища. Онтогенез емоційно-вольової сфери. Теорія Джеймса Ланге про генез емоцій. Модель психічного стану (Theory of mind) та її значення у розвитку соціалізації та навчання. Емоційний інтелект. Емоційна компетентність за Керолін Саарні. Прояви порушень емоційно-вольової сфери у дітей. Імпульсивність, афективна лабільність, високий рівень сугестивності. Психотравмуючі умови виховання. «Медіаграмотність». Концепція розвитку медіаграмотності (за Поттером). Шкідливий вплив на здоров'я телевізійної та комп'ютерної залежності. «Цифрова недоумкуватість», «інтернет-психоз», «завмерлий погляд», педагогіка переживання. Особливості розвитку мислення, мовлення, пам'яті, вольової сфери, сфери почуттів та вмінням співпереживати. Цифрова гуманістична педагогіка та позитивний потенціал застосування цифрових технологій. Способи профілактики та подолання цифрової залежності в дітей. Раннє втручання. Підтримку та розвиток компетентності батьків. Принципи послуги раннього втручання: сімейноцентрованість, міждисциплінарність та командність. Функціональний підхід. Реалізація програм раннього втручання в природньому середовищі з використанням повсякденних рутин. Алгоритм надання послуги раннього втручання. Хронометраж послуги раннього втручання. Ігрова діяльність дітей. Теорій сучасної наукової інтерпретації ігрової діяльності (Л.Артемова, Р. Жуковська, Т. Маркова, Н. Михайленко, Е.Костяшкін, Б.Кобзар, О.Огородніков, К.Агафонова, Л.Веденісова, Р.Зіміна, В.Чубенко та ін. Онтогенез гри, значення та вили ігор. Структура ігрової діяльності дітей як системного явища. Діагностичні методики для виявлення ігрових умінь та ігрових навичок дітей дошкільного віку. Особливості добору методик та способи їх обробки. Складання протоколу спостережень за процесом ігрової діяльності, складання протоколу бесіди за тематикою гри. Діагностика міжособистісних стосунків дітей в процесі гри. Ознайомитись з</p>	
--	--	---	--

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
Силабус навчальної дисципліни

		<p>особливостями діагностування дітей різного віку. Складання перспективного плану роботи з організації ігрової діяльності дітей з ООП. Методика організації ігор різного типу в роботі з дітьми раннього віку. Моделювання ігрових ситуацій та вирішенню педагогічних ситуацій. «Учіння», «навчальної діяльності». Способи оволодіння досвідом – внутрішній (гностична діяльність, вторинне учіння) та зовнішній (предметні дії, первинне учіння) Ознаки навчальної діяльності. Причини та прояви особливостей навчальної діяльності дітей з ООП. Інтелектуальні дії, мисленнєві операції за С.Л. Рубінштейном (аналіз, синтез, порівняння, узагальнення, класифікація та інші). Теорія П.Я. Гальперіна про поетапне формування розумових дій як засіб розвитку особистості в навчальній діяльності. Піраміда навчання. Проекція порушень розвитку дітей на піраміду навчання. Ознайомитись з проекцією навичок і видів діяльності дітей на піраміду навчання. Труднощі у навчанні. Методи діагностики труднощів у навчанні. Прийоми запобігання виникнення труднощів у навчанні. Психогігієна навчання.</p>		
	<p>Практичне завдання – груповий проект з вирішення профілактики порушень розвитку завдання дітей.</p>	<p>Практичне завдання виконується під час сесії. Група з 3-5 осіб виконує завдання з визначенням ключових елементів:</p> <ul style="list-style-type: none"> - проблема та ідея; - мета й завдання; - основні етапи реалізації; - бенефіціари та стейкхолдери; - матеріальні й нематеріальні результати. <p>Презентація проекту надсилається на сторінку у Moodle. https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=10595</p>	<p>Максимальна кількість балів нараховується за такими критеріями:</p> <ul style="list-style-type: none"> - актуальність теми (5 б.); - надання декількох варіантів вирішення ситуації (5 б.); - зазначення ресурсу, необхідного для вирішення ситуації (5 б.); - презентація проекту (5 б.). 	20
Усього за підсумковий семестровий контроль				40

Шкала оцінювання: національна та ECTS

За шкалою ECTS	За шкалою університету	За національною шкалою	
		Екзамен	Залік
A	90 – 100 (відмінно)	5 (відмінно)	Зараховано
B	85 – 89 (дуже добре)	4 (добре)	
C	75 – 84 (добре)		
D	70 – 74 (задовільно)	3 (задовільно)	
E	60 – 69 (достатньо)		
FX	35 – 59 (незадовільно – з можливістю повторного складання)	2 (незадовільно)	Не зараховано
F	1 – 34 (незадовільно – з обов'язковим повторним курсом)		

ОСНОВНІ ДЖЕРЕЛА

Основна література:

1. Бочелюк В.Й. Психологія людини з обмеженими можливостями : навчальний посібник. Київ : Центр учбової літератури, 2011. 264 с
2. Визель Т.Г. Основы нейропсихологии: учеб. для студентов вузов. Москва.: АСТАстрель Транзиткнига, 2005. 384 с.
3. Дефектологічний словник: навчальний посібник / за ред. В. І. Бондаря, В. М. Синьова. Київ : „МП Леся”, 2011. 528 с.
4. Пахомова Н. Г. Спеціальна психологія : навч. посіб. для студентів спец. 6.010105 "Корекційна освіта". Полтав. нац. пед. ун-т ім. В. Г. Короленка. Полтава : АСМІ, 2015. 359 с.
5. Профілактика оптичної дисграфії: навчально-методичний посібник / укл. І. С. Марченко, Т.В. Кобилякова. Київ: Вид-во НПУ ім. М. П. Драгоманова, 2009. 101 с.
6. Самоукина Н. В. Игры в школе и дома. Психотехнические упражнения. Коррекционные программы. Москва, 1995.

Додаткова література:

1. Биков В. Ю. Цифрова гуманістична педагогіка відкритої освіти / Теорія і практика управління соціальними системами: філософія, психологія, педагогіка, соціологія. 2016. № 4. С. 115-130.
2. Мамайчук И.И. Психологическая помощь детям с проблемами в развитии. Санкт-Петербург : Речь, 2006. 224 с.
3. Синьов В.М. Корекційна психопедагогіка. Київ: Леся. С. 102. 128.
4. Синьова Є.П. Тифлопсихологія. Київ : Знання, 2008. 365с.
5. Стадненко Н. М. Методика діагностики відхилень в інтелектуальному розвитку молодших школярів. Кам'янець-Подільський: Видавець Зволейко Д. Г., 2006. 36 с.
6. Психолого-педагогічний супровід дітей з порушеннями зору та слуху / за ред. Л.С. Вавіної Київ: Науковий світ, 2009. 168 с.
7. Adolph , К.Е. & Franchak, J.М. (2016). The development of motor behavior. WIREs Cogn Sci. DOI: 10.1111/j.1467-7687.2007.00556.x

Інформаційні ресурси:

1. Пізнавальні процеси психіки особистості. URL : https://web.posibnyky.vntu.edu.ua/icgn/7prishak_osnovy_psiholog_pedagogiki_zaochforma/r1-3.html

-
- 2 Мартиненко І.О. Типологія комунікативної діяльності дітей із системними порушеннями мовлення первинного генезу. URL : <https://imso.zippo.net.ua/?p=525>
- 3.Профілактика мовленнєвих порушень удітей раннього віку. URL : <https://cyberleninka.ru/article/n/profilaktika-rechevyh-narusheniy-u-detey-rannego-vozrasta>
4. Ризики впливу телевізійних та комп'ютерних технологій на розвиток психіки людини в добу інформаційного протистояння. URL : <http://appsychology.org.ua/data/jrn/v3/i14/11.pdf>
5. Профілактика речевих порушень. URL : <https://mszn27.ru/node/46543>
Как у вас со знаниями о мозге?
- 6.Подборка тестов по нейрофизиологии:
<https://postnauka.ru/tests/86383>
О химии мозга (<https://postnauka.ru/tests/73171>)
О мозге и сенсорных системах (<https://postnauka.ru/tests/93603>)
О мозге и потребностях (<https://postnauka.ru/tests/93338>)
Сенсорна інтеграція: розкладаємо по полицках. URL : <https://epsiholog.mcfrr.ua/678834>
8. Infant action lab. URL : <http://psych.nyu.edu/adolph/publications/AdolphFranchak-2016WIRESDevMotorBehavior.pdf>.
9. Бернштейн Н. А. Биомеханика и физиология движений. URL : http://elib.gnpbu.ru/text/bernshteyn_biomehanika-i-fiziologiya_1997/fs,1/
10. Технологія раннього втручання: принципи, алгоритм, зміст. URL : https://iozdp.org.ua/Downloads/Methodichki/kukuruza_2017.pdf
11. Simply Psychology. URL : <https://www.simplypsychology.org/developmental-psychology.html>
-

РЕГУЛЯЦІЯ І ПОЛІТИКИ КУРСУ

Відвідування занять. Регуляція пропусків.

Інтерактивний характер курсу передбачає обов'язкове відвідування практичних занять. Студенти, які за певних обставин не можуть відвідувати практичні заняття регулярно, мусять впродовж тижня узгодити із викладачем графік індивідуального відпрацювання пропущених занять. Окремі пропущені завдання мають бути відпрацьовані на найближчій консультації впродовж тижня після пропуску. Відпрацювання занять здійснюється усно у формі співбесіди за питаннями, визначеними планом заняття. В окремих випадках дозволяється письмове відпрацювання шляхом виконання індивідуального письмового завдання.

Студенти, які станом на початок екзаменаційної сесії мають понад 70% невідпрацьованих пропущених занять, до відпрацювання не допускаються.

Політика академічної доброчесності

Усі письмові роботи, що виконуються слухачами під час проходження курсу, перевіряються на наявність плагіату за допомогою спеціалізованого програмного забезпечення UniCheck. Відповідно до чинних правових норм, плагіатом вважатиметься: копіювання чужої наукової роботи чи декількох робіт та оприлюднення результату під своїм іменем; створення суміші власного та запозиченого тексту без належного цитування джерел. Будь-яка ідея, думка чи речення, яке ви запозичуєте, має супроводжуватися посиланням на першоджерело. Приклади оформлення цитувань див.: <https://moodle.znu.edu.ua/course/view.php?id=10595>

Роботи, у яких виявлено ознаки плагіату, до розгляду не приймаються і відхиляються без права перескладання. Якщо ви не впевнені, чи підпадають зроблені вами запозичення під визначення плагіату, будь ласка, проконсультуйтеся з викладачем.

Висока академічна культура та європейські стандарти якості освіти, яких дотримуються у ЗНУ, вимагають від дослідників відповідального ставлення до вибору джерел. Посилання на такі ресурси, як Wikipedia, бази даних рефератів та письмових робіт (Studopedia.org та подібні) є неприпустимим. Рекомендовані бази даних для пошуку джерел:

Використання комп'ютерів/телефонів на занятті

Використання мобільних телефонів, планшетів та інших гаджетів під час лекційних та практичних занять дозволяється виключно у навчальних цілях (для уточнення певних даних, перевірки правопису, отримання довідкової інформації тощо). Будь ласка, не забувайте активувати режим «без звуку» до початку заняття.

Під час виконання заходів контролю (опитувань, тестових робіт, іспитів) використання гаджетів заборонено. У разі порушення цієї заборони роботу буде анульовано без права перескладання.

Комунікація

Базовою платформою для комунікації викладача зі студентами є Moodle.

Важливі повідомлення загального характеру – зокрема, оголошення про терміни подання контрольних робіт, коди доступу до сесій у Zoom та ін. – регулярно розміщуються викладачем на форумі курсу. Для персональних запитів використовується сервіс приватних повідомлень. Відповіді на запити студентів подаються викладачем впродовж трьох робочих днів. Для оперативного отримання повідомлень про оцінки та нову інформацію, розміщену на сторінці курсу у Moodle, будь ласка, переконайтеся, що адреса електронної пошти, зазначена у вашому профайлі на Moodle, є актуальною, та регулярно перевіряйте папку «Спам».

Якщо за технічних причин доступ до Moodle є неможливим, або ваше питання потребує термінового розгляду, направте електронного листа з позначкою «Важливо» на адресу

ya46cible@gmail.com. У листі обов'язково вкажіть ваше прізвище та ім'я, курс та шифр академічної групи.

ДОДАТОК ДО СИЛАБУСУ ЗНУ – 2021-2022

ГРАФІК НАВЧАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ 2021-2022 н. р. http://sites.znu.edu.ua/navchalnyj_viddil/1635.ukr.html

АКАДЕМІЧНА ДОБРОЧЕСНІСТЬ. Студенти і викладачі Запорізького національного університету несуть персональну відповідальність за дотримання принципів академічної доброчесності, затверджених **Кодексом академічної доброчесності ЗНУ**: <https://tinyurl.com/ya6yk4ad>. Декларація академічної доброчесності здобувача вищої освіти (додається в обов'язковому порядку до письмових кваліфікаційних робіт, виконаних здобувачем, та засвідчується особистим підписом): <https://tinyurl.com/y6wzzlu3>.

ОСВІТНІЙ ПРОЦЕС ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ОСВІТИ. Перевірка набутих студентами знань, навичок та вмій (атестації, заліки, іспити та інші форми контролю) є невід'ємною складовою системи забезпечення якості освіти і проводиться відповідно до Положення про організацію та методику проведення поточного та підсумкового семестрового контролю навчання студентів ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9tve4lk>.

ПОВТОРНЕ ВИВЧЕННЯ ДИСЦИПЛІН, ВІДРАХУВАННЯ. Наявність академічної заборгованості до 6 навчальних дисциплін (в тому числі проходження практики чи виконання курсової роботи) за результатами однієї екзаменаційної сесії є підставою для надання студенту права на повторне вивчення зазначених навчальних дисциплін. Порядок повторного вивчення визначається Положенням про порядок повторного вивчення навчальних дисциплін та повторного навчання у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9pkmp5>. Підстави та процедури відрахування студентів, у тому числі за невиконання навчального плану, регламентуються Положенням про порядок переведення, відрахування та поновлення студентів у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycds57la>.

НЕФОРМАЛЬНА ОСВІТА. Порядок зарахування результатів навчання, підтверджених сертифікатами, свідоцтвами, іншими документами, здобутими поза основним місцем навчання, регулюється Положенням про порядок визнання результатів навчання, отриманих у неформальній освіті: <https://tinyurl.com/y8gbt4xs>.

ВИРІШЕННЯ КОНФЛІКТІВ. Порядок і процедури врегулювання конфліктів, пов'язаних із корупційними діями, зіткненням інтересів, різними формами дискримінації, сексуальними домаганнями, міжособистісними стосунками та іншими ситуаціями, що можуть виникнути під час навчання, регламентуються Положенням про порядок і процедури вирішення конфліктних ситуацій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ycyfws9v>. Конфліктні ситуації, що виникають у сфері стипендіального забезпечення здобувачів вищої освіти, вирішуються стипендіальними комісіями факультетів, коледжів та університету в межах їх повноважень, відповідно до: Положення про порядок призначення і виплати академічних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/yd6bq6p9>; Положення про призначення та виплату соціальних стипендій у ЗНУ: <https://tinyurl.com/y9r5dpwh>.

ЗАПОБІГАННЯ КОРУПЦІЇ. Уповноважена особа з питань запобігання та виявлення корупції (Воронков В. В., 1 корп., 29 каб., тел. +38 (061) 289-14-18).

ПСИХОЛОГІЧНА ДОПОМОГА. Телефон довіри практичного психолога (061)228-15-84 (щоденно з 9 до 21).

РІВНІ МОЖЛИВОСТІ ТА ІНКЛЮЗИВНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ. Центральні входи усіх навчальних корпусів ЗНУ обладнані пандусами для забезпечення доступу осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення. Допомога для здійснення входу у разі потреби надається черговими охоронцями навчальних корпусів. Якщо вам потрібна спеціалізована допомога, будь-ласка, зателефонуйте (061) 228-75-11 (начальник охорони). Порядок супроводу (надання допомоги) осіб з інвалідністю та інших маломобільних груп населення у ЗНУ: <https://tinyurl.com/ydhcsagx>.

РЕСУРСИ ДЛЯ НАВЧАННЯ. Наукова бібліотека: <http://library.znu.edu.ua>. Графік роботи абонементів: понеділок – п'ятниця з 08.00 до 17.00; субота з 09.00 до 15.00.

ЕЛЕКТРОННЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАВЧАННЯ (MOODLE): [HTTPS://MOODLE.ZNU.EDU.UA](https://MOODLE.ZNU.EDU.UA)

Якщо забули пароль/логін, направте листа з темою «Забув пароль/логін» за адресами:

- для студентів ЗНУ - moodle.znu@gmail.com, Савченко Тетяна Володимирівна
- для студентів Інженерного інституту ЗНУ - alexvask54@gmail.com, Василенко Олексій Володимирович

У листі вкажіть: прізвище, ім'я, по-батькові українською мовою; шифр групи; електронну адресу.

Якщо ви вказували електронну адресу в профілі системи Moodle ЗНУ, то використовуйте посилання для відновлення паролю <https://moodle.znu.edu.ua/mod/page/view.php?id=133015>.

ЗАПОРІЗЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ФАКУЛЬТЕТ СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА ПСИХОЛОГІЇ
Силабус навчальної дисципліни

Центр інтенсивного вивчення іноземних мов: <http://sites.znu.edu.ua/child-advance/>

Центр німецької мови, партнер Гете-інституту: <https://www.znu.edu.ua/ukr/edu/ocznu/nim>

Школа Конфуція (вивчення китайської мови): <http://sites.znu.edu.ua/confucius>.